

عوامل موثر بر شکل‌گیری امنیت در سکونتگاه‌های خودرو (مطالعه موردی: شهر زاهدان)

معصومه حافظ رضازاده، استادیار جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۰۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۲۲

چکیده

حاشیه‌نشینی به عنوان یکی از معضلات شهری و تحت‌تأثیر قرار دادن امنیت اجتماعی و فراهم نمودن بستر جرم همواره مورد توجه مسئولین شهری و سازمان‌های مربوطه بوده است. هدف این تحقیق، عوامل موثر بر شکل‌گیری امنیت در سکونتگاه‌های خودرو در شهر زاهدان است. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و روش تحقیق توصیفی-تحلیلی است. جمع‌آوری داده‌های پژوهش به روش پیمایشی و با ابزار پرسشنامه به صورت طیف لیکرت انجام شد. جامعه آماری ۶۹۴۲۸۵ نفر از مردم زاهدان است و بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه ۳۸۲ نفر بدست آمد. تحلیل اطلاعات و داده‌ها با آزمون‌های تعقیبی جیمز هونل، رگرسیون و تی تک نمونه ای بدست آمده است. بر اساس نتایج، میزان امنیت در سکونتگاه‌های خودرو در شهر زاهدان از سطح میانگین مطلوب کمتر و از وضعیت نامطلوب بالاتر است. بنابراین، وضعیت امنیت سکونت در سکونتگاه‌های خودرو در شهر زاهدان در سطح نسبتاً نامطلوبی قرار دارد. همچنین، یافته‌ها نشان داد که وضعیت امنیت سکونت در منطقه یک با دیگر مناطق دارای تفاوت معنادار بوده و منطقه مذکور در وضعیت مطلوب‌تری نسبت به دیگر مناطق شهر زاهدان قرار دارد. منطقه دو نسبت به منطقه سه در وضعیت مطلوب‌تری قرار دارد و میزان تفاوت آن با مناطق ۴ و ۵ در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار نیست. هم‌چنین منطقه سه در وضعیت نامطلوب‌تری نسبت به منطقه چهار قرار داشته و وضعیتی نسبتاً مشابه با منطقه پنج دارد. در این زمینه، مناطق چهار و پنج در وضعیتی مشابه با یکدیگر قرار دارند.

واژگان کلیدی: امنیت، حاشیه‌نشینی، سکونتگاه‌های انسانی، شهر زاهدان.

DOI: 10.30495/uf.2022.1956405.1033

Email: rezazadeh2008@gmail.com

۱- نویسنده مسئول: معصومه حافظ رضازاده

عموماً شناختی که ما از شهرداریم، معیوب، ناقص و مبهم می‌باشد؛ زیرا بر پایه پیش‌انگاره‌هایی شکل گرفته است که هیچ‌وقت صحت و سقم آنها به محک گذاشته نشده‌اند. به عنوان مثال، گزاره‌هایی مانند: دانش امری فرا ارزشی، تکاملی، حقیقت‌جو است، که موجب گردید هر آنچه دانش درباره شهر ارائه کند، به مثابه حقیقتی مطلق، امری مسلم، غیرجانب‌دارانه و... تلقی شود. اینگونه نگرش به دانش، وجه غالب تحقیقات صورت گرفته در باب شهر است. تحقیقاتی که موجب شکل‌گیری لایه ضخیمی از معرفت شده‌اند که باید به شدت بدان‌ها مشکوک شد و آنها را واکاوی نمود (زنگانه و همکاران، ۱۴۰۰: ۴). شهرنشینی یکی از مهمترین پدیده‌های عصر حاضر شمرده می‌شود. در ایران تحول شهرنشینی بسیار پرشتاب انجام گرفت و الگوی توسعه شهری آن، از الگوی تسلط تک‌شهری و تمرکزگرایانه پیروی کرده است. در چند دهه اخیر، ایران بوم‌های گوناگونی چون، بوم نفت، بوم شهرنشینی و بوم‌زایش‌های جمعیت (انفجار جمعیت) را پشت سر گذاشته است. در چنین وضعیتی، شهرنشینی با پیامدهای ناگوار بسیاری چون، توزیع بی‌عدالتی، رشد حاشیه‌نشینی، گسترش آسیب‌های اجتماعی و ناهمگونی فزاینده اجتماعی همراه خواهد بود (درویشی، ۱۳۹۳: ۶۰۴). در حال حاضر حدوداً ۴۲ درصد جمعیت کشورهای در حال توسعه در سکونتگاه‌های غیررسمی زندگی می‌کنند و در صورتی که این روند ادامه پیدا کند و دولت‌ها برنامه‌ای برای رفع حاشیه‌نشینی نداشته باشند، پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۳۰ حدود ۲ میلیارد نفر از جمعیت شهرنشین دنیا در سکونتگاه‌های غیررسمی زندگی خواهند کرد (حسین‌زاده یزدی و یعقوبی، ۱۳۹۹: ۳۴). هیچ تعریف پذیرفته شده جهانی از سکونتگاه‌های غیر رسمی شهری وجود ندارد (Mwasulmbi, 2003: 14). فقر اقتصادی و عدم دسترسی مهاجران به مشاغل اقتصاد شهری، به دلیل نداشتن تخصص و تحصیلات و نیز فقر و تنگدستی، موجب می‌شود که آنان مکان‌هایی را برای زندگی برگزینند که اغلب فاقد هرگونه تسهیلات شهری هستند و بیشتر به طور غیرقانونی نیز ساخته شده‌اند. این مناطق، بیش از سایر مناطق شهر مخفی‌گاه انواع فعالیت‌های غیرقانونی می‌باشند. بالطبع اشکال گوناگون اجتماعات شیوه‌های مختلف پاسداری و تأمین امنیت را طلب می‌کند و به جهت ماهیت متفاوت شان تنوع حوزه‌های امنیتی را فراهم می‌کند. در این راستا، امنیت اجتماعی از جایگاه خاصی برخوردار است؛ زیرا به برقراری شرایط ایمن و بدون خطر برای بقا و رشد اجتماعات در جامعه نظر دارد (پارسازاده و خوش‌قامت، ۱۳۹۵: ۶۲). حاشیه‌نشینی به عنوان یکی از معضلات شهری و تحت‌تأثیر قرار دادن امنیت اجتماعی و فراهم نمودن بستر جرم همواره مورد توجه مسئولین شهری و سازمان‌های مربوطه بوده است (شاطریان و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۴۹). بنا به گفته برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد، عامل فقدان امنیت سکونت در نواحی خودرو به عنوان چرخه فلاکت و شاخص محرومیت عمل کرده و پایه‌ای برای سایر محرومیت‌های خانوارها می‌باشد. مفهوم امنیت سکونت در سکونتگاه‌های خودرو به طور عمده‌ای با حق زیست ساکنان این نواحی گره خورده است و «قابلیت زندگی کردن در یک مکان بدون ترس از دست دادن آن مکان» تعریف شده است. واقعیت این است که تأمین امنیت سکونت یک اصل اساسی و لازم برای بهبود شرایط زندگی فقرا ساکن در این سکونتگاه‌ها به شمار می‌رود و از بهترین راه‌حل‌های کاهش فقر و به منزله اولین گام در کاهش آسیب‌پذیری و محدودیت‌های پیش‌روی زیست

فقراى شهرى محسوب مى‌شود (زيردست و همكاران، ۱۳۹۹: ۶). شهر زاهدان با جمعيت ۶۹۴۲۸۵ نفر در سال ۱۳۹۸ (شهردارى زاهدان، ۱۴۰۰)؛ مهمترين شهر حاشيه‌نشين جنوب شرق كشور محسوب مى‌شود و رشد سريع شهرنشيني را در چند سال گذشته تجربه كرده است. بخش عمده رشد اين رشد به حاشيه شهر اختصاص دارد. اين الگوى سكونت (اسكان غيررسمى) بخش عظيمى از ساكنان بى بضاعت شهرى را در خود جاى داده و حجم زيادى از پيامدها و مشكلات اقتصادى، اجتماعى، فرهنگى و زيست‌محيطى را با خود به همراه داشته كه بر امنيت اين شهر تاثير گذاشته است. با توجه به اهميت موضوع، هدف پژوهش حاضر اين است كه به عوامل موثر بر شكل‌گيرى امنيت در سكونتگاه‌هاى خودرو در شهر زاهدان بپردازد.

پيشينه پژوهش

سعيدى مفرد و همكاران (۱۴۰۰)، در مطالعه ارائه راهكارهاى موثر بر ارتقاى عدالت فضايى در سكونتگاه‌هاى غيررسمى كلانشهر مشهد نشان دادند كه از ميان پهنه‌هاى هشت گانه حاشيه‌اى كلانشهر مشهد، هسته جمعيتى گلشهر به لحاظ وضعيت عدالت فضايى در سطح بسيار ضعيف و هسته جمعيتى جاده قوچان در سطح بندى انجام شده وضعيت عدالت فضايى بسيار زياد را به خود اختصاص داده است. ابراهيم‌پور و همكاران (۱۳۹۹)، در مطالعه عوامل اجتماعى مرتبط با احساس امنيت اجتماعى در ميان حاشيه‌نشينان و غيرحاشيه‌نشينان شهر تبريز نشان دادند كه ميزان احساس امنيت اجتماعى حاشيه‌نشينان و غيرحاشيه‌نشينان متفاوت است. بين متغيرهاى سرمايه فرهنگى، رسانه‌هاى جمعى با متغير احساس امنيت اجتماعى حاشيه‌نشينان رابطه معنيدارى وجود دارد احساس امنيت اجتماعى بر اساس تاهل و تحصيلات حاشيه‌نشينان متفاوت است. فرهادى‌خواه و همكاران (۱۳۹۸) با بررسى الگوى محل سكونت مهاجران و ارتباط آن با حاشيه‌نشيني و فقر شهرى در كلانشهرهانامونه موردى: كلانشهر مشهد، نشان داده‌اند الگوى سكونت مهاجران در شهر مشهد از نوع خوشه‌اى است.

آريافر و خواجه‌سروى (۱۳۹۹)، در مطالعه حاشيه‌نشيني و تاثير آن بر توسعه سياسى-اجتماعى در كلانشهر تهران به اين نتيجه رسيدند كه حاشيه‌نشيني با تقليل كيفيت زندگى باعث كند شدن توسعه اجتماعى- سياسى شده است. رحيمى و عزيزى (۱۳۹۶) با بررسى ارتباط بين كيفيت كالبدى مسكن و شاخص‌هاى امنيت تصرف در مناطق حاشيه‌نشين (موردشناسى: محله و كيل آباد شهر اروميه) نشان دادند كه عوامل امنيت تصرف رابطه مستقيم و قوى با ارتقاى كيفيت مساكن در محله مورد مطالعه دارد. نتايج آزمون ميانگين نشان داد كه براى عامل مشاركتى، شاخص خوشاوندى و روستامحور بين ساكنان محدوده بيشتر است؛ اما ساكنان نسبت به حمايت نهادهاى سياسى چندان اميدى ندارند. بهنود و سرور (۱۳۹۵) با بررسى امنيت اجتماعى در سكونتگاه‌هاى غيررسمى نشان دادند كه احساس امنيت شهروندان داراى تاثير و تاثيرى فراگير با ديگر مقولاتى است كه در ثبات ساختار شهرى از نظر اجتماعى اقتصادى و سياسى داراى بازخوردهاى فراوانى مى‌باشند از جمله عوامل تعريف‌كننده امنيت در شهرها ميزان آسيب‌هاى اجتماعى موجود در آنهاست كه خود نيز با شاخص‌هاى بسيارى تبين مى‌گردد سكونتگاه‌هاى غيررسمى از جمله مكان‌هاى است كه با توجه به موقعيت و زمينه شكل‌گيرى آنها با مشكلات فراوانى روبرو مى‌باشند. خوش‌قامت و پارسازاده (۱۳۹۵) با بررسى جامعه‌شناختى رابطه حاشيه‌نشيني، فرهنگ فقر و امنيت اجتماعى در نقاط شهرى ايران (مورد مطالعه: شهر همدان) نشان دادند كه بين محروميت نسبي و امنيت اجتماعى رابطه وجود داشته و با امكان ارتقاى پاىگاه اجتماعى افراد ميزان كنش‌هاى اعتراضى آنان نيز افزايش مى‌يابد، همچنين، با افزايش

مدت سکونت در مناطق حاشیه‌نشین احتمال بروز رفتارهای مخل امنیت اجتماعی نیز افزایش می‌یابد. عزیززاده اقدم و محمدامینی (۱۳۹۱)، در تحلیلی بر علل و پیامدهای شکل‌گیری مناطق حاشیه‌نشین با نگرش ویژه بر شهر خمین به این نتیجه رسیدند که مهاجرت از روستاها به اطراف شهر خمین مهم‌ترین عامل حاشیه‌نشینی بوده است و پس از آن پسران‌های شهری مانع ورود افراد به شهرها شده است. همچنین، احساس حاشیه‌نشینی بر حسب جنسیت افراد متفاوت نیست و زنان و مردان، به لحاظ احساس حاشیه‌نشینی، وضعیت یکسانی دارند. با مطالعه ادبیات تحقیق مشخص می‌شود خلا بررسی حاشیه‌نشینان در سطح مناطق شهری و ارتباط آن با امنیت سکونت در شهرزاهدان وجود دارد که این مهم در پژوهش حاضر بررسی خواهد شد.

مبانی نظری پژوهش

رشد شتابان شهرنشینی ایران همراه با مهاجرت روستاییان به شهرها باعث به وجود آمدن حاشیه‌نشینی به صورت‌تگسترده شده است (بزی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۷). حاشیه‌نشینی یکی از معضلات جهان امروزی و از چالش‌های هزاره سوم است. علاوه بر رشد و گسترش شهرها، خصوصاً در کشورهای در حال توسعه، شاهد گسترش حاشیه‌ها نیز هستیم. از زمان جامعه‌شناسان مکتب شیکاگو، که به صورت علمی و آکادمیک به این مسئله پرداخته‌اند، تا امروز حاشیه‌نشینی و اسکان غیررسمی در صدر مسائل شهری باقی مانده است. اگرچه اتفاق نظر در تعریف نیست، اما برای اختصار می‌توان ادعا کرد: هر نقطه شهری (یا گروه اجتماعی) که فاقد استانداردها، خدمات و زیرساخت‌های شهری (زیرساخت‌ها و معابر، خدمات شهری مانند آب و فاضلاب و تلفن، سرانه فضای سبز، حمل و نقل شهری، سبک و کیفیت زندگی...) باشد حاشیه است (نقدی و توانا، ۱۳۹۹: ۱۴۲). حاشیه‌نشینی پدیده‌ای اجتماعی است و به عنوان معضلات اجتماعی مورد توجه جامعه‌شناسان شهری و سایر علوم مربوط به شهرسازی قرار گرفته است (کریم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۶). مفهوم حاشیه‌نشینی معانی و اسامی گوناگونی برای خود دارد و اغلب، به مساکن فاقد خدمات و نیازهای اولیه انسانی اطلاق می‌شود. شرادر (۲۰۰۴) نیز به ویژگی غیررسمی حاشیه‌نشینی اشاره می‌کند که نتیجه‌ای از موقعیت ساکنان غیرقانونی، اما غالباً قابل تحمل است (Gruber, 2005: 3). تاریخچه حاشیه‌نشینی در جهان به نوعی به انقلاب صنعتی و به تبع آن به رشد شهرها گره خورده است (سهراب‌زاده و رضوانی، ۱۴۰۰: ۲). اولین فردی که اصطلاح «حاشیه‌نشینی» و «انسان حاشیه‌نشین» را به کار برد رابرت ای. پارک بود. او در مقاله «مهاجرت بشر و انسان حاشیه‌نشین»، این مفهوم را چنین شرح می‌دهد: انسان حاشیه‌نشین فردی است که از لحاظ فرهنگی انسانی دو رگه است و صمیمانه در زندگی فرهنگی دو جمعیت متمایز زندگی می‌کند و با هر دو آنها شریک است، مایل نیست از گذشته خود بگوید و هنوز همه ابعاد جامعه میزبان را نپذیرفته است (حسین‌زاده-یزدی و یعقوبی، ۱۳۹۹: ۳۶). در کل باید گفت سکونتگاه غیررسمی جایی است که گروهی از واحدهای مسکن بر روی زمین‌هایی ساخته شده‌اند که اشغال‌کنندگان دعوی قانونی ندارند یا به عبارتی، آنها غیرقانونی آن را اشغال کرده‌اند (Clarke, 2008: 4). می‌توان گفت مهمترین عاملی که در رابطه با شکل‌گیری حاشیه‌نشینی مدنظر اکثر صاحب‌نظران می‌باشد، مهاجرت از محیط‌های شهری کوچک و روستایی و ایجاد مناطق حاشیه‌نشین می‌باشد. بر

اساس این دیدگاه، دافعه و جاذبه های مبدأ و مقصد مهاجرت، موجب مهاجرت به مناطق حاشیه نشین می شود (زنگی آبادی و مبارکی، ۱۳۹۱: ۷۱-۷۰). سازمان ملل در گزارش تقویت ایمنی و امنیت شهری که در سال ۲۰۰۷ منتشر کرده است، ایمنی و امنیت انسانی را معادل حمایت از نیازهای حیاتی بشری یعنی آزادی از شرایط نامطلوب زندگی و نزدیک کردن انسان ها به آمل و آرزوهایشان معنا نموده است. این تفسیر از ایمنی و امنیت انسانی در بیانیه سال ۲۰۰۵ کنهنگ دانمارک با تأکید بر تلاش برای از بین بردن گرسنگی و سوء تغذیه، ایجاد امنیت غذایی، توسعه و معاش زندگی، خدمات بهداشتی شامل آب آشامیدنی سالم، بهداشت و پناهگاه مناسب و مشارکت در زندگی اجتماعی و فرهنگی تکمیل شده است (محمدی ده چشمه و علیزاده، ۱۳۹۶: ۱۴۶). بر اساس نظریه مازلو، نیاز به امنیت یک موضوع روانی است که در صورت عدم تحقق آن، روان آدمی، آزرده می شود (الهامی و همکاران، ۱۴۰۰: ۹۴). بر اساس نظرات راکودی و جونز وجود اشتراکات و پیوندهایی بر اساس قومیت، مذهب، هم ولایتی بودن، خویشاوندی، کارکردهای مالی و منافع شغلی در سکونتگاه های خودرو، توانسته شبکه های اجتماعی در این نواحی را شکل داده و در انسجام اجتماعی و به تبع آن افزایش امنیت سکونت مؤثر باشد. در مجموع، می توان گفت که میزان امنیت سکونت جمعی تا حدود زیادی به سطح همبستگی جامعه محلی، شدت روابط قومی، خویشاوندی، مذهبی و ...، توانایی بسیج کردن ساکنان، حمایت و پشتیبانی ساکنین از یکدیگر و به طور کلی، انسجام جامعه برای مقاومت و بقا در سکونتگاه بستگی دارد (زیردست و همکاران، ۱۳۹۹: ۷-۸). بر اساس دیدگاه های کارشناسان مختلف، در تقسیم بندی سکونتگاه های غیررسمی معیارهای متفاوتی به کار گرفته شده است که می تواند بر روی تعیین شاخص ها تأثیر گذار باشد. مجموعه دیدگاه ها را می توان در جدول (۱) خلاصه نمود.

جدول (۱): دیدگاه های مختلف در تقسیم بندی سکونتگاه های غیررسمی

کارشناس	تقسیم بندی
آبرامز	بی خانمان ها و خیابان خواب ها، گروه هایی که خانه یا اتاق هایی را در محلات فقیرنشین اجاره می کنند، زورآبادنشین ها و ساکنان حلبی آبادها
استاکس ^۳	آلونک های امید (رو به ترقی)، آلونک های یأس (رو به زوال)
پیران	اسکان نایابی
جان. اف. سی. ترنر	طلایه دار، گروه های در پی تثبیت، جویندگان پایگاه درآمدی متوسط
جانس پرلمن	به حاشیه رانده شده در مقابل حاشیه نشینی، حاشیه ای بودن صنعتی، حاشیه ای بودن فراصنعتی

منبع: ایراندوست و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۰

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و روش تحقیق توصیفی-تحلیلی است. جمع آوری داده های پژوهش به روش پیمایشی و با ابزار پرسشنامه به صورت طیف لیکرت انجام شد. جامعه آماری ۶۹۴۲۸۵ نفر از مردم زاهدان است و

1-Rakodi
2- Jones
3- Stokes

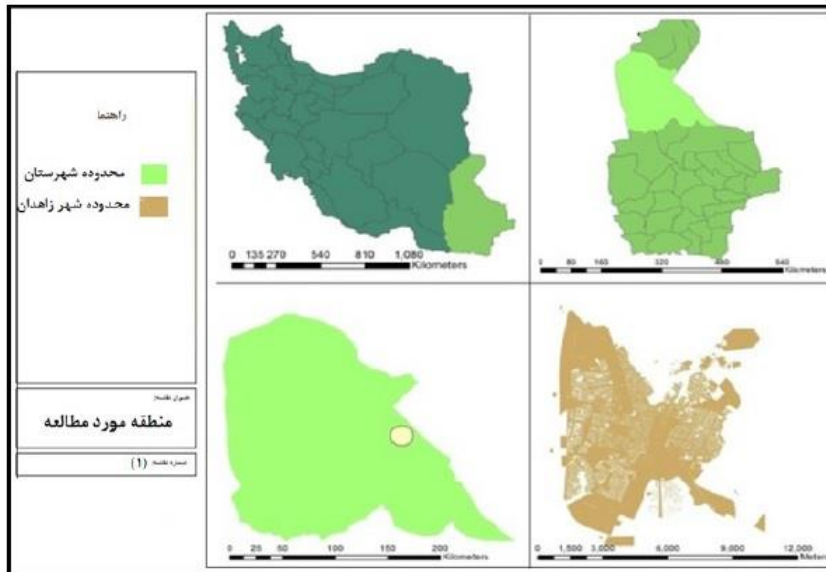
بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه ۳۸۲ نفر بدست آمد. شاخص های تحقیق در جدول (۲) آورده شد. تحلیل اطلاعات و داده ها با آزمون های آزمون تعقیبی جیمز هوثل، رگرسیون و تی تک نمونه ای بدست آمده است.

جدول (۲): شاخص های تحقیق

شخص	گویه ها
نحوه تصرف و سند مالکیت	نحوه تصرف زمین و واحد مسکونی
	سند مالکیت زمین و اعتبار قانونی آن
	اعتبار اسناد مالکیت از دیدگاه ساکنان
وجود شبکه های حمایتی	حمایت نمایندگان مردم از سکونت
	حمایت نهادهای دولتی از سکونت
	حمایت شهروندان و گروه های فعال مدنی
برخورداری از زیرساخت های حیاتی	دسترسی به آب
	دسترسی به گاز
	دسترسی به برق
برخورداری از خدمات اجتماعی	عملکرد نهادهای مرتبط با خدمات اجتماعی
	عملکردهای نهادهای غیردولتی و مردمی خدمات رسان
	خدمات ارائه شده توسط دولت مرکزی
برخورداری خدمات پایه محلی	دسترسی به جاده و شبکه حمل و نقل عمومی
	کیفیت شبکه دفع فاضلاب
	کیفیت نحوه جمع آوری زباله
	کیفیت جاده ها و آسفالت معابر
نبود امنیت تصرف	نداشتن سند قانونی و ثبتی مالکیت
	ساخت و ساز بر روی زمین های وقفی و یا دولتی
	مشخص نبودن مالکیت زمین و یا مسکن
	نگرانی از نوع تملک
	نگرانی از غیررسمی بودن محله

منبع: زبردست و همکاران، ۱۳۹۹: ۵۸؛ ایران دوست و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۷

زاهدان از شمال به شهرستان هامون و کویر لوت از شرق به کشور پاکستان از غرب به استان کرمان و از جنوب به شهرستان خاش محدود می شود (پورکیخایی و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۴). ارتفاع این شهر از سطح دریا ۱۳۷۸ متر است. از نظر موقعیت جغرافیایی، بر روی طول جغرافیایی ۶۰ درجه و ۴۵ دقیقه شرقی و عرض جغرافیایی ۲۹ درجه و ۳۰ دقیقه شمالی قرار گرفته است (انوری و همکاران، ۱۳۹۹: ۷۶).

شکل (۱): موقعیت محدوده مورد مطالعه

یافته های پژوهش

برای ارزیابی میزان امنیت و همچنین شاخص های اثر گذار بر امنیت سکونت در سکونتگاه های خودرو در شهر زاهدان از آزمون T تک نمونه ای استفاده شد. آزمون فوق در سطح اطمینان ۹۵٪ انجام شد. در این رابطه با توجه به ۵ طیفی بودن گویه ها، ارزیابی وضعیت و میزان امنیت و همچنین شاخص های اثر گذار بر امنیت سکونت در سکونتگاه های خودرو آزمون فوق در سطح مطلوب (۳) و نامطلوب (۲) انجام شد.

جدول (۳): ارزیابی میزان امنیت سکونت در سکونتگاه های خودرو در شهر زاهدان براساس آزمون T تک نمونه ای

سطح نامطلوب		سطح مطلوب		آمار توصیفی			بعد / متغیر
معناداری P	آماره T	معناداری P	آماره T	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین	
۰/۰۰۰	۶/۳۳	۰/۰۰۰	-۱۸/۴۵	۳۸۱	۰/۷۸	۲/۲۶	نحوه تصرف و سند مالکیت
۰/۰۰۰	۸/۲۳	۰/۰۰۰	-۱۹/۲	۳۸۱	۰/۷۱	۲/۳	وجود شبکه های حمایتی
۰/۰۰۰	۱۶/۵۶	۰/۰۰۰	-۹/۱۶	۳۸۱	۰/۷۵	۲/۶۴	برخوررداری زیرساخت های حیاتی
۰/۰۰۰	۹/۳۷	۰/۰۰۰	-۱۶/۷۶	۳۸۱	۰/۷۴	۲/۳۶	خدمات اجتماعی
۰/۰۰۰	۱۳/۷۳	۰/۰۰۰	-۱۵/۹۲	۳۸۱	۰/۶۵	۲/۴۶	برخوررداری از خدمات پایه محلی
۰/۰۰۰	۸/۹	۰/۰۰۰	-۱۷/۱۹	۳۸۱	۰/۷۵	۲/۳۴	مدت سکونت
۰/۰۰۰	۱۱/۵	۰/۰۰۰	-۱۶/۹	۳۸۱	۰/۶۸	۲/۴	انسجام و همبستگی اجتماعی
۰/۰۰۰	۱۵/۳۴	۰/۰۰۰	-۱۰/۹۸	۳۸۱	۰/۷۴	۲/۵۸	مقاومت در برابر تخلیه اجباری
۰/۰۰۰	۱۲/۸۵	۰/۰۰۰	-۱۶/۲۲	۳۸۱	۰/۶۷	۲/۴۴	امنیت

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

نتایج به دست آمده از جدول (۳) بیانگر این می باشد که میزان امنیت در سکونتگاه های خودرو در شهر زاهدان از سطح میانگین مطلوب کمتر و از وضعیت نامطلوب بالاتر است بنابراین می توان گفت وضعیت امنیت سکونت در

سکونتگاه‌های خودرو در شهر زاهدان در سطح نسبتاً نامطلوبی قرار دارد. نتایج آزمون برای ارزیابی امنیت برای وضعیت مطلوب با درجه آزادی ۳۸۱ در سطح معناداری $p \leq 0/01$ و آماره t برابر $16/22-$ و در سطح آزمون نامطلوب برابر $12/85$ به دست آمد، میانگین متغیر مذکور با سطح میانگین مطلوب یا نرمال تفاوت داشته و میزان آن در نمونه مورد مطالعه از سطح نرمال کمتر است.

در ادامه، به بررسی عوامل موثر بر شکل‌گیری امنیت سکونت در سکونتگاه‌های خودرو در شهر زاهدان به کمک تحلیل رگرسیون پرداخته شده است. استفاده از مدل‌های رگرسیونی به منظور شناسایی شاخص‌های مؤثر (مثبت و منفی) و مقایسه سهم و نقش آن‌ها در تبیین واریانس یک متغیر وابسته، نیاز است که هر کدام از آن‌ها به صورت متغیری جداگانه و در مقیاسی حداقل فاصله‌ای در دسترس باشند (امینی و برومند، ۱۳۹۴). بنابراین تمام متغیرهای مستقل و وابسته در این پژوهش، از طریق میانگین‌گیری گویه‌های متناسب به دست آمده و شناسایی عوامل اثرگذار نیز به کمک رگرسیون چندگانه با روش گام به گام انجام شده است. براساس نتایج به دست آمده از جدول ۴ در خصوص خلاصه مدل رگرسیون، میزان R یا ضریب همبستگی متغیرهای تحقیق برابر $0/719$ که بیانگر وجود همبستگی مناسب و تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته است. هم‌چنین میزان ضریب تعیین مدل نیز برابر $0/517$ و بیانگر این است که متغیرهای مستقل پژوهش قادر به تبیین حدود ۵۲ درصد از واریانس متغیر وابسته یا امنیت سکونت می‌باشند. هم‌چنین میزان شاخص دوربین واتسون برابر $1/75$ به دست آمد که در بازه عددی $1/5$ الی $2/5$ قرار داشته و بیانگر استقلال خطاها بوده و بین خطاها خود همبستگی وجود ندارد.

جدول (۴): خلاصه مدل رگرسیونی در متغیرهای پژوهش

ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین (R Square)	ضریب همبستگی تعدیل شده	دوربین واتسون
۰/۷۱۹	۰/۵۱۷	۰/۵۱	۱/۷۵

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

جدول (۵) نتایج تحلیل واریانس مدل رگرسیونی را نشان می‌دهد. میزان آماره F برابر $80/25$ و معنادار به دست آمد که بیانگر این است که حداقل یکی از متغیرهای مستقل دارای نقش تأثیرگذار بر امنیت ساکنان (متغیر وابسته) بوده و قابل تبیین و شناسایی است.

جدول (۵): تحلیل واریانس مدل رگرسیونی در متغیرهای تحقیق

منبع تغییرات	مجموع مربعات خطا	درجه آزادی	میانگین مربعات خطا	آماره F	p- سطح معناداری
رگرسیونی	۸۸/۴۷۸	۵	۱۷/۶۹۶	۸۰/۲۵	۰/۰۰۰
باقیمانده‌ها	۸۲/۶۹	۳۷۵	۰/۲۲۱		
مجموع	۱۷۱/۱۶۸	۳۸۰			

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

بر اساس نتایج به دست آمده در جدول (۶)، مشخص شد که متغیرهای انسجام و همبستگی اجتماعی، برخورداری از زیرساخت‌های حیاتی، برخورداری از خدمات پایه، وجود شبکه‌های حمایتی و برخورداری از خدمات اجتماعی دارای نقش و اثر معنادار بر امنیت سکونت در سکونتگاه‌های خودرو در شهر زاهدان می‌باشند. نتایج بیانگر این امر بود که متغیر انسجام و همبستگی اجتماعی دارای بیشترین تأثیرگذاری با میزان ضریب استاندارد

۰/۲۹۶ است. پس از آن به ترتیب اولویت میزان ضریب بتا یا وزن استاندارد شده رگرسیونی عامل برخورداری از زیرساخت های حیاتی (۰/۲۳۳)، برخورداری از خدمات پایه (۰/۱۶۹)، وجود شبکه های حمایتی (۰/۱۱۶) و برخورداری از خدمات اجتماعی (۰/۱۰۴) به دست آمد. باتوجه به آزمون هم خطی چندگانه (multi-collinearity) در خصوص شاخص تحمل نیز بیانگر عدم وجود هم خطی بین این متغیرها است. آماره تحمل هر متغیر بازگو کننده نسبتی از واریانس کل آن متغیر بوده که به وسیله متغیرهای دیگر تبیین نمی شود. براین اساس، هرچه مقدار این شاخص که در محدوده صفر تا یک است، به عدد یک نزدیکتر باشد مطلوبیت بیشتر متغیر برای مدل را نشان می دهد و ارزش های کمتر از ۰/۱ نیز نشان دهنده هم خطی چندگانه بین متغیرها و نامطلوبیت آنها دارد. بنابراین هرچه انسجام و همبستگی در بین ساکنان بیشتر باشد امنیت سکونت در بین ساکنان در سطح بالاتری قرار دارد. هم چنین برخورداری از زیرساخت های حیاتی نیز از دیگر شاخص های اثرگذار مهم در این زمینه بود که خود گویای این نکته است که وجود بسترهای زیرساختی حیاتی نظیر دسترسی به آب، گاز و برق از دیگر عوامل اثرگذار در امنیت سکونت ساکنان این مناطق می باشد.

جدول (۶): ضرایب عوامل موثر بر امنیت سکونت در شهر زاهدان براساس مدل رگرسیون

متغیرها	ضرایب غیراستاندارد (B)	ضرایب استاندارد (β)	آماره t	سطح معناداری Sig.	آماره تحمل (شاخص اثر هم خطی)
عرض از مبدأ	۰/۳۲۸		۲/۹۷	۰/۰۰۳	-
انسجام و همبستگی اجتماعی	۰/۲۸۹	۰/۲۹۶	۵/۹۱	۰/۰۰۰	۰/۵۱۴
برخورداری از زیرساخت های حیاتی	۰/۱۹۷	۰/۲۲۳	۵/۲۴	۰/۰۰۰	۰/۷۱۵
برخورداری از خدمات پایه	۰/۱۷۲	۰/۱۶۹	۳/۲۲	۰/۰۰۱	۰/۴۶۹
وجود شبکه های حمایتی	۰/۱۰۹	۰/۱۱۶	۲/۴۵	۰/۰۱۴	۰/۵۸
برخورداری از خدمات اجتماعی	۰/۰۹۴	۰/۱۰۴	۲/۰۲	۰/۰۴۴	۰/۴۸۳

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

متغیرهای مستقل راه نیافته به مدل و دارای ضرایب و تأثیرات غیر معنی دار بر متغیر وابسته در جدول (۷) گزارش شده اند. براساس نتایج مشخص شد که متغیرهای نحوه تصرف سند و مالکیت، مقاومت در برابر تخلیه اجباری و مدت سکونت در منطقه مسکونی از شاخص های فاقد اثر معنادار بر امنیت سکونت در نمونه مورد مطالعه می باشد.

جدول (۷): متغیرهای مستقل حذف شده از مدل رگرسیون (متغیرهای بدون تأثیر معنادار)

متغیرها	Beta	آماره t	سطح معناداری Sig.
نحوه تصرف سند و مالکیت	۰/۰۳۶	۰/۷۳	۰/۴۶۳
مقاومت در برابر تخلیه اجباری	۰/۰۸۲	۱/۸۶	۰/۰۶۳
مدت سکونت	۰/۰۳۵	۰/۷۴	۰/۴۶۱

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

برای بررسی میزان تفاوت امنیت سکونت در سکونتگاه های خودرو شهر زاهدان از تجزیه واریانس یک راهه استفاده شد. جدول (۸) آزمون بررسی واریانس ها در بین گروه های پژوهش و آزمون ولج را گزارش می دهد. با توجه به مقدار سطح معناداری به دست آمده برای متغیر امنیت سکونت، برابری واریانس ها برای متغیر مورد نظر

قابل قبول نیست. بنابراین برای بررسی میزان تفاوت وضعیت ابعاد موضوع مورد مطالعه در مناطق شهر زاهدان، با توجه به حجم متفاوت گروه‌ها و عدم برابری واریانس در متغیر امنیت از آزمون تعقیبی جیمز هوئل استفاده شد.

جدول (۸): آزمون برابری واریانس‌ها و ولج در خصوص متغیر امنیت سکونت

آزمون	آماره	درجه آزادی	درجه آزادی بین گروه	p- سطح معناداری
لون	۳/۴۹	۴	۳۷۶	۰/۰۰۹
ولج	۳۸/۸۶	۴	۱۸۵/۲۶	۰/۰۰۰

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

جدول (۹) به بررسی آمار توصیفی امنیت سکونت در سکونتگاه‌های خودرو در شهر زاهدان براساس مناطق پنج گانه پرداخته است. بیشترین میانگین به دست آمده برابر ۲/۹۹ برای منطقه یک و کمترین میانگین برابر ۲/۰۴ برای منطقه سه به دست آمد.

جدول (۹): آمار توصیفی ابعاد پژوهش به تفکیک مناطق در نمونه مورد مطالعه

منطقه	تعداد نمونه	میانگین	انحراف معیار
۱	۸۴	۲/۹۹	۰/۵۱
۲	۶۸	۲/۵۷	۰/۶۴
۳	۷۴	۲/۰۴	۰/۴۹
۴	۷۶	۲/۲۹	۰/۵۷
۵	۷۹	۲/۲۷	۰/۶۸

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

جدول (۱۰) به بررسی آزمون تجزیه واریانس (F) پرداخته است. برای بررسی امنیت سکونت در شهر زاهدان براساس مناطق ۵ گانه، آزمون آنالیز واریانس در سطح معناداری ۹۵ درصد انجام شد. بر اساس نتایج میزان آماره f برابر ۳۰/۹۴ در سطح معناداری $p \leq 0/01$ به دست آمد. بنابراین میزان امنیت سکونت در مناطق شهر زاهدان دارای تفاوت معنادار بوده و می‌توان چنین استنباط کرد که وضعیت امنیت سکونت در مناطق ۵ گانه محدوده مورد مطالعه متفاوت بوده است.

جدول (۱۰): نتایج آزمون واریانس در خصوص متغیر امنیت سکونت

منبع تغییرات	درجه آزادی	مجموع مربعات خطا	میانگین مربعات خطا	آماره f	P- سطح معناداری
بین گروه‌ها	۴	۴۲/۳۹۲	۱۰/۵۹۸	۳۰/۹۴۴	۰/۰۰۰
داخل گروه‌ها	۳۷۶	۱۲۸/۷۷۶	۰/۳۴۲		
مجموع	۳۸۰	۱۷۱/۱۶۸			

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

در این خصوص برای آگاهی دقیق‌تر و شناسایی مناطق دارای تفاوت در ارتباط با امنیت سکونت در نمونه مورد مطالعه و نابرابری واریانس گروه‌ها و حجم گروه‌ها نیز به اندازه مساوی نبود از آزمون‌های Post hoc و بهره‌گیری از روش جیمز هوئل (Games-Howell) استفاده شد. با توجه به نتایج به دست آمده در جدول (۱۱) مشخص شد که وضعیت امنیت سکونت در منطقه یک با دیگر مناطق دارای تفاوت معنادار بوده و منطقه مذکور در وضعیت

مطلوبتری نسبت به دیگر مناطق شهر زاهدان قرار دارد. منطقه دو نسبت به منطقه سه در وضعیت مطلوب تری قرار دارد و میزان تفاوت آن با مناطق ۴ و ۵ در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار نیست. هم چنین منطقه سه در وضعیت نامطلوب تری نسبت به منطقه چهار قرار داشته و وضعیتی نسبتاً مشابه با منطقه پنج دارد. در این زمینه مناطق چهار و پنج در وضعیتی مشابه با یکدیگر قرار دارند.

جدول (۱۱): نتایج آزمون جیمز هوئل در خصوص تفاوت مناطق پنج گانه شهر زاهدان از نظر امنیت

وضعیت امنیت سکونت	کران		P- سطح معناداری	اختلاف میانگین	منطقه	
	بالا	پایین			۱	۲
مطلوب تر	۰/۶۹	۰/۱۶	۰/۰۰۰	۰/۴۲۳	۲	۱
مطلوب تر	۱/۱۷	۰/۷۳	۰/۰۰۰	۰/۹۵۳	۳	
مطلوب تر	۰/۹۴	۰/۴۶	۰/۰۰۰	۰/۶۹۶	۴	
مطلوب تر	۰/۹۸	۰/۴۶	۰/۰۰۰	۰/۷۲۰	۵	
مطلوب تر	۰/۸	۰/۲۶	۰/۰۰۰	۰/۵۳۰	۳	۲
نسبتاً مشابه	۰/۵۶	-۰/۰۱	۰/۰۶۴	۰/۲۷۳	۴	
نسبتاً مشابه	۰/۶	-۰/۰۱	۰/۰۵۷	۰/۲۹۷	۵	۳
نامطلوب تر	-۰/۰۱	-۰/۵	۰/۰۳۱	-۰/۲۵۷	۴	
نسبتاً مشابه	۰/۰۳	-۰/۵	۰/۱۱۳	-۰/۲۳۳	۵	۴
مشابه	۰/۳	-۰/۲۶	۰/۹۹۹	۰/۰۲۴	۵	

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش، به عوامل موثر بر شکل گیری امنیت در سکونتگاه های خودرو در شهر زاهدان پرداخته شده است. نتایج به دست آمده بیانگر این می باشد که میزان امنیت در سکونتگاه های خودرو در شهر زاهدان از سطح میانگین مطلوب کمتر و از وضعیت نامطلوب بالاتر است. بنابراین، می توان گفت وضعیت امنیت سکونت در سکونتگاه های خودرو در شهر زاهدان در سطح نسبتاً نامطلوبی قرار دارد. همچنین، مشخص شد که وضعیت امنیت سکونت در منطقه یک با دیگر مناطق دارای تفاوت معنادار بوده و منطقه مذکور در وضعیت مطلوب تری نسبت به دیگر مناطق شهر زاهدان قرار دارد. منطقه دو نسبت به منطقه سه در وضعیت مطلوب تری قرار دارد و میزان تفاوت آن با مناطق ۴ و ۵ در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار نیست. هم چنین منطقه سه در وضعیت نامطلوب تری نسبت به منطقه چهار قرار داشته و وضعیتی نسبتاً مشابه با منطقه پنج دارد. در این زمینه، مناطق چهار و پنج در وضعیتی مشابه با یکدیگر قرار دارند. پدیده حاشیه نشینی که خود هم علت و هم معلول فقر است، موجب می شود فرد میان انتظارات خود از وضع آرمانی زندگی و وضع موجود شکافی احساس نماید و این شکاف با مقایسه خود با دیگران (گروه های مرجع) تشدید شده و موجب ایجاد احساس محرومیت در فرد می شود که این احساس محرومیت در درجه اول موجب تشدید فرهنگ فقر در آن مناطق شده و در درجات بعد موجب ایجاد نارضایتی اجتماعی شده و این نارضایتی

خود را به صورت مقاومت و عدم تمکین در برابر قوانین و تخطی از آنها و هنجارشکنی در قالب‌های مختلف نشان می‌دهد و این دو در نهایت موجب ایجاد ناامنی در شهر زاهدان خواهند شد.

منابع

- ۱) ابراهیم‌پور، داود، حبیب زاده، اصحاب، خاله اوغلی چرندابی، زینب (۱۳۹۹)، مطالعه عوامل اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی در میان حاشیه‌نشینان و غیرحاشیه‌نشینان شهر تبریز. فصلنامه علمی مطالعات امنیت اجتماعی، دوره ۱۱، شماره ۶۴، صص ۴۷-۷۰.
- ۲) الهامی، امیرحسین، برهانی کاظم، پورطاهری، محمد امین (۱۴۰۰)، کاربرد روش دیماتل در ارزیابی عوامل موثر بر احساس امنیت شهری مورد مطالعه: کلانشهر تهران. برنامه‌ریزی و آمایش فضا، دوره ۲۵، شماره ۳، صص ۹۳-۱۱۷.
- ۳) ایراندوست، کیومرث. اعظمی، محمد، تولایی، روح الله (۱۳۹۳)، شاخص‌های تعریف و تعیین سکونتگاه‌های غیررسمی در ایران. مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، دوره ۶، شماره ۲۱، صص ۴۳-۶۰.
- ۴) بزی، خدارحم، کیانی، اکبر، صفرزائی، عبدالغنی (۱۳۹۵)، بررسی علل شکل‌گیری و راهکار مقابله حاشیه‌نشینی شهر زابل با تاکید بر توانمندسازی. فصلنامه مطالعات شهری، دوره ۶، شماره ۲۱، صص ۱۷-۲۸.
- ۵) بهنود، هدیه، سرور، رحیم (۱۳۹۵)، امنیت اجتماعی در سکونتگاه‌های غیررسمی، چهارمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم جغرافیا و برنامه‌ریزی، معماری و شهرسازی، تهران.
- ۶) چراغی، فاطمه (۱۳۹۷). تبیین میزان امنیت در محیط‌های شهری با تاکید بر رویکرد طراحی امنیت محور (نمونه موردی: محله شهر ری). فصلنامه علمی مطالعات امنیت اجتماعی، دوره ۹، شماره ۵۶، صص ۲۶۷-۳۰۳.
- ۷) خواجه‌سروی، غلامرضا، آریافر، شهره (۱۳۹۹)، حاشیه‌نشینی و تاثیر آن بر توسعه سیاسی - اجتماعی در کلان‌شهر تهران. فصلنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران، دوره ۳، شماره ۴، صص ۱۴۳-۱۷۰.
- ۸) خوش‌قامت، محسن، پارسازاده، نصراله (۱۳۹۵)، بررسی جامعه‌شناختی رابطه حاشیه‌نشینی، فرهنگ فقر و امنیت اجتماعی در نقاط شهری ایران (مورد مطالعه: شهر همدان). مطالعات فرهنگی پلیس، دوره ۳، شماره ۴، صص ۵۷-۸۱.
- ۹) درویشی، یوسف (۱۳۹۳)، حاشیه‌نشینی و نقش آن در بروز و گسترش مواد مخدر و اعتیاد (مطالعه موردی: شهر اردبیل)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۴۶، شماره ۳، صص ۶۰۳-۶۱۴.
- ۱۰) رحیمی، لیلا، عزیزی، طیبه (۱۳۹۶)، بررسی ارتباط بین کیفیت کالبدی مسکن و شاخص‌های امنیت تصرف در مناطق حاشیه‌نشین (مورد شناسی: محله وکیل‌آباد شهر ارومیه)، جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای، دوره ۷، شماره ۲۵، صص ۲۰۳-۲۲۲.

- ۱۱) زبردست، اسفندیار، عزیزی، محمد مهدی، احمدی، بهمن (۱۳۹۹)، تبیین عوامل مؤثر بر شکل گیری امنیت سکونت در سکونتگاه های خودرو؛ مطالعه موردی: منطقه کلانشهری تهران. نشریه هنرهای زیبا- معماری و شهرسازی، دوره ۲۵، شماره ۳، صص ۸-۱۸.
- ۱۲) زنگانه، احمد، سلیمانی، محمد، کمانرودی، موسی، مزرعاوی، عماد (۱۴۰۰)، تحلیل گفتمان شهر مدرن؛ تولد کالبد شهر مدرن و بازنمایی زاغه نشینی. توسعه فضاهای پیراشهری، دوره ۳، شماره ۱، صص ۳۷-۵۸.
- ۱۳) زنگی آبادی، علی، مبارکی، امید (۱۳۹۱)، بررسی عوامل موثر بر شکل گیری حاشیه نشینی شهر تبریز و پیامدهای آن مطالعه موردی (محلات احمدآباد، کوی بهشتی، خلیل آباد). جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، دوره ۲۳، شماره ۱، صص ۶۷-۸۰.
- ۱۴) سعیدی مفرد، ساناز، حنایی، تکتک، شیروانی مقدم، سوسن (۱۴۰۰)، ارائه راهکارهای موثر بر ارتقای عدالت فضایی در سکونتگاه های غیر رسمی کلانشهر مشهد. مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه های انسانی، دوره ۱۶، شماره ۳، صص ۵۵۱-۵۶۶.
- ۱۵) سهراب زاده، مهران، رضوانی، زهره (۱۴۰۰)، فراترکیب مقالات پژوهشی در مورد عوامل مؤثر بر شکل گیری حاشیه نشینی و پیامدهای آن در بازه زمانی (۱۳۸۸-۱۳۹۸). مطالعات جامعه شناختی شهری، دوره ۱۱، شماره ۳۹، صص ۱-۲۸.
- ۱۶) شاطریان، محسن، حیدری سورشجانی، رسول، دولتیاریان، کامران (۱۳۹۹)، مدل یابی و تأثیر ابعاد اجتماعی حاشیه نشینی بر وقوع جرم (مطالعه موردی: مناطق حاشیه نشین شهر کاشان). مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه های انسانی، دوره ۱۵، شماره ۱، صص ۲۴۵-۲۶۵.
- ۱۷) عزیززاده اقدم، محمدباقر، محمدامینی، حمیده (۱۳۹۱)، تحلیلی بر علل و پیامدهای شکل گیری مناطق حاشیه نشین با نگرش ویژه بر شهر خمین. مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، دوره ۱، شماره ۲، صص ۱۳۸-۱۲۱.
- ۱۸) فرهادی خواه، حسین، حاتمی نژاد، حسین، شاهی، عارف (۱۳۹۸)، بررسی الگوی محل سکونت مهاجران و ارتباط آن با حاشیه نشینی و فقر شهری در کلان شهرها نمونه موردی: کلان شهر مشهد. اقتصاد شهری، دوره ۴، شماره ۱، صص ۲۵-۴۰.
- ۱۹) کریم زاده، حسین، خالقی، عقیل، ولائی، محمد (۱۳۹۸)، آسیب شناسی اجتماعی حاشیه نشینی کلانشهر تبریز با رویکرد توانمندسازی. توسعه فضاهای پیراشهری، دوره ۱، شماره ۲، صص ۱۵-۳۴.
- ۲۰) محمدی ده چشمه، مصطفی، عزیززاده، هادی (۱۳۹۶)، ارزیابی مؤلفه های امنیت شهری بر پایه رویکرد ساختارگرا - موردشناسی: شهر ارومیه. فصلنامه علمی- پژوهشی اطلاعات جغرافیایی « سپهر»، دوره ۲۶، شماره ۱۰۴ صص ۱۴۵-۱۵۸.

۲۱) نجفی، مرتضی، سید علی پور، سید خلیل، نوایی، حسین (۱۳۹۹)، مکان‌گزینی مراکز انتظامی در نواحی حاشیه‌نشین (مطالعه موردی: شهر بومهن). مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، دوره ۱۵، شماره ۴، صص ۱۲۰۵-۱۲۲۲.

۲۲) نقدی، اسدالله، توانا، علی (۱۳۹۹)، شهری در حصار حاشیه‌ها مطالعه رضایت از زندگی در بین حاشیه‌نشینان شهر کابل. بررسی مسائل اجتماعی ایران، دوره ۱۱، شماره ۱، صص ۱۳۵-۱۶۰.

23) Clarke, J., (2008), Formulating the Informal M.A. Dissertation, Dal House University.

24) Gruber, Denis, et al (2005), Living and Working in Slums of Mumbai, Internet-Fassung, April, Otto-von-Guericke-Universität Magdeburg.

25) Mwasubi, A. (2008), Access to Privatized Solid Waste Collection Services by Urban Poor in Dar es Salam. Tanzania PH. D Thesis, University of Waterloo.

**Factors Affecting the Formation of Ecurity in Marginalization
(Case study: Zahedan City)**

Masomeh Hafez Rezazadeh¹, Assistant Professor of Geography and Urban Planning, , Zahedan Branch, Islamic Azad University, Zahedan, Iran.

Received: 11 April 2022

Accepted: 24 June 2022

Abstract

Marginalization as one of the urban problems and affecting social security and providing a crime scene has always been the focus of city officials and relevant organizations. The purpose of this study is the factors affecting the formation of security in car settlements in Zahedan. The present research is of applied type and descriptive-analytical research method. Research data were collected by survey method using a questionnaire using a questionnaire. The statistical population is 694285 people of Zahedan and according to Cochran's formula, the sample size was 382 people. Data analysis was performed by Games-Howell post hoc tests, regression and one-sample t-test. According to the results, the level of security in car settlements in Zahedan is lower than the average level and higher than the unfavorable situation. Therefore, the security situation in car settlements in Zahedan is at a relatively unfavorable level. Also, the findings showed that the residential security situation in region one is significantly different from other regions and the region is in a more favorable situation than other areas of Zahedan. Zone two is in a better position than zone three and its difference with zones 4 and 5 is not significant at 95% confidence level. Also, zone three is in a more unfavorable situation than zone four and has a relatively similar situation to zone five. In this respect, regions four and five are in a similar situation.

Keywords: Security, Human settlements, Marginalization, Zahedan.

DOI: [10.30495/uf.2022.1956405.1033](https://doi.org/10.30495/uf.2022.1956405.1033)

¹ Corresponding author: rezazadeh2008@gmail.com